

ACC. N:R M. 15850; 1-5.

Landskap: Småland Upptecknare: Livi Gustafsson, Dädesjö
Härad: Uppvidinge Berättare: fru Nina Gustafsson, "
Socken: Dädesjö Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: 1935 Född år 1880 i _____

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

Falseder. s. 1-5.

Skriv endast på denna sida.

Gamla julsedlar i min hembygd.Småland
Kronobergs

De seder och bruk, som jag nu vill berätta, förskannas för något mer än ett 50-tal år sedan. — Sedan två till tre veckor före julen började förberedelserna. Så mycket bröd bakades, att det skulle räcka fram till påfredagen. Andra till 5 sorters smatträdd bakades, däribland grövre och finare s. k. juldimplor. Till var och en av familjemedlemmarna bakades en särskild kaka, som skulle gämnas hela julen och som placerades i vass och rös jultråg. Tjänstefolket skulle ha två brödkakor var, som de sedan tillsammans med annan "smakmat" skulle ta med sig, då de en av juldagen skulle ha att göra besök i sina resp. föräldrahem. Det övriga brödet bars ut i sädesboden och lades ned i rågen för att det skulle hålla sig mjukt och gott under den långa tid, som det skulle räcka. En gammal tro var även, att det följande året då skulle bli ett gott skördår. Av det sista

Län
Uppvidinge
härad
Dalsjö
socken

i beaktning gjordes en "ströpskåpet", som delades mellan församlets medlemmar, vilket skulle föra särskilt mycket väl-signerat med sig för det kommande året.

Täntan den traditionella julgrisen slaktades också en stor oca. Ströpskåpet stapades sedan julkullen. Detta föregick i en prästarna.

Juldröskat byggdes i kummen av malt, som husfaderen gjäta hade tillverkat av korn. Man plöstrade även smör och bunnle, som skulle vara med i byggen.

När allting var skurat och piget - göbrut fastades med vitmossa - ströddes på julaftonen hestet granis över hela göbrut. Ett stort julbord dukades i storstugan med alla de rätter huset förmådde uppbringa. Det skulle sedan stå dukat under hela helgen.

Man började julpirandet med att doppa i gyltan, vilken var placerad i den stora öppna spisen i köket. Därifrån gick man in och tog för sig av vad som fanns på långbordet. Julosten skulle husfaderen gjäta skära första

biten av.

Fattiga gringo omkring i gårdarna på juleafton och tog upp "jultrosten". Denne bestod vanligen av bröd och sovel. Det ansågs till och med som en stor synd, som man ej på juleafton gav en fattig mat. Sådant skulle bringa oförd över huset. Man berättade därför alltid i förväg vid bår och statet, att det skulle rädda även till de fattiga. En ngn bröd hade man därför bakt rent ut med lantur på dessa.

I hemmet fanns en gammal kista, vari husets värdepapper förvarades. Det var gammalt intur, linne och bomvärdade berrader av olika slag. Kistan öppnades endast en gång om året, och det var på juleafton. Då togs alla sakerna upp ur kistan och hängdes upp eller placerades på bestämda platser. När julen var över, packades så allt ned i kistan igen, vilken sedan låstes, för att ännu öppnas nästa jul.

På juleaftonen utdelades "jultrogar" till alla husets medlemmar.

lunner. Dessa julbågar fingo icke rövas, utan de skulle stå hela julen.

Alla familjemedlemmarna skulle bada på julafton. Bortom gammal eller ung fick försöka julbadet. Glöde man något annat att tillaga, varandes vatten i en stor kettel i köket, och man fick där tvätta sig ren i fur och ordning.

husfadern berättade därefter sagor för barnen. Det var en efterlång tid stund, när alla samlades omkring husfadern i storstugan, för att lyssna till legenden om julen och Jonsbarnet. Sedan julbågar och en psalm sjungits, lästes Julsvargitimmert. På kvällen äts lutpiska och risgrönsgröt, och alla skulle svinna till gröten.

På julaftonen tillagades särskilda "givor" till barnen, dessa skulle sedan räcka över helgdagarna. Hjängemon depp man att laga till portionerna för varje gång brödet sen skulle upföras.

Julnatten fick man icke ha mörkt i gården, utan ljus skulle brinna hela natten.

Alla, som dagu därpå gick till fots till kyrkan, typte sig med härtill utsedda tjärkloss, vilka vid framkom-
sen till kyrkan samlades till ett stort bål.

När kyrkofolket kom hem igen, stod lutfisken på bor-
det. Juldrickat dracks i stora kågare av fem, som kallades
femstap. Till middagen serverades ärtsoppa med fläsk.
Alla människor skulle hålla sig hemma juldagen. Om det
kom någon på besök under juldagarna fick man ej låta
drum "gå ut med julen". Fick han ingenting föredde man
att han tog julfriden med sig från gården, när han gick.

Jingondedag - Skönt "höjde man julen ut". Då besta-
des julgranen ut, och alla pyntades, som vara uppställda
endast för julen, togas mr.

Meddelat av Fru Nina Gustafsson Ramnäs Dödsjö född den 21/3 1880

Ramnäs Dödsjö den 1 jan 1935.

Livi Gustafsson.